

**UCHWAŁA NR VII/69/24
RADY MIASTA OTWOCKA**

z dnia 30 października 2024 r.

w sprawie nadania nazwy rondu

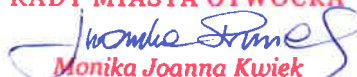
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r., poz. 1465 ze zm.) Rada Miasta Otwocka uchwała, co następuje:

§ 1. Rondy położonemu w Otwocku na części dz. ew. 104 z obr. 48, na części dz. ew. 1/15 z obr. 49, części dz. ew. 2/1, części dz. ew. 2/7 i części dz. ew. 2/8 z obr. 135, na części dz. ew. 1/7 z obr. 139 wykazanemu na załączniku graficznym stanowiącym integralną część uchwały, nadaje się nazwę :

„Rondo im. dr Pawła Martyszewskiego” .”.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Otwocka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

PRZEWODNICZĄCA
RADY MIASTA OTWOCKA

Monika Joanna Kwiek

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r., poz. 1465 ze zm.) rada miasta jest upoważniona do podejmowania uchwał w sprawach herbu gminy, nazw ulic i placów będących drogami publicznymi lub nazw dróg wewnętrznych w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, a także wnoszenia pomników.

Z inicjatywy radnego Michała Słupskiego Rada Miasta Otwocka przystąpiła do nadania rondu na skrzyżowaniu ulic: Batorego, Matejki i Karczewskiej imienia doktora Pawła Martyszewskiego.

Dr Paweł Martyszewski - urodził się w dniu 9 listopada 1886 roku w Rydze, do gimnazjum uczęszczał w Suwałkach, ale maturę otrzymuje w 1904 roku w Omsku na Syberii. Studia chemiczne podejmuje na Politechnice Kijowskiej, ale za prace niepodległościowe jako Polak zostaje z niej wydalony. Wstępuje na Uniwersytet Jagielloński w Krakowie w 1905 roku na studia medyczne, z którego jako wybitnie zdolny i dobrze zapowiadający się lekarz zostaje skierowany przez władze UJ na Uniwersytet Wiedeński. Dyplom doktora wszech nauk medycznych otrzymuje Paweł Martyszewski w 1910 roku w Wiedniu. Osiada w Trokach na Litwie Kowieńskiej, w pobliżu rodzinnego majątku Adampol.

Po wybuchu I wojny światowej zostaje zmobilizowany jako lekarz i skierowany do Tuły, ale wylamuje się i jedzie do Patersburga, a następnie do Kijowa, gdzie pracuje w Polskim Towarzystwie Pomocy Ofiarom Wojny i w Polskim Czerwonym Krzyżu. Dla ratowania życia chorej żony przenosi się do Jałty na Krym i staje na czele sanatoriów przeciwgruźliczych. W Jalcie spotyka dr. Władysława Czaplickiego – zasłużonego pioniera Otwocka, ewakuowanego wraz z rodziną do Rosji, który usilnie namawia go do przybycia po wojnie do Otwocka.

Po śmierci żony i zakończeniu wojny dr Martyszewski wraca do wolnej już Polski i wstępuje jako ochotnik do Wojska Polskiego. W randze kapitana zostaje dowódcą szpitala wojskowego „Wilno”, a po wojnie polsko-bolszewickiej w stopniu podpułkownika demobilizuje się 5 sierpnia 1921 roku i rozpoczyna „służbę cywilną”. Zostaje dyrektorem sanatorium dla chorych piersiowych w Rudce k. Mińska Mazowieckiego, a w 1924 r. przenosi się do tak zachwalanego przez dr. Czaplickiego Otwocka, gdzie wkrótce zostaje mianowany dyrektorem budowanego przez Sejmik Warszawski nowoczesnego Sanatorium „Sejmikowego” pod Nr 18.

Za liczne i wszechstronne zasługi w pracach publicznych, na polu społecznym, w zapobieganiu i organizowaniu walki z gruźlicą – ówczesną śmiertelnością epidemią, dr Paweł Martyszewski zostaje zaliczony przez Prezydenta RP, dekretem z dnia 11 listopada 1937 roku w poczet Kawalerów Orderu Odrodzenia Polski i odznaczony Krzyżem Kawalerskim tego Orderu.

Pod koniec października 1939 roku, Niemcy konsekwentnie organizowali w tzw. Generalnej Gubernii życie i przyszłość Polakom i Żydom. Zamknęli żydowskie zakłady lecznicze znajdujące się w rejonie Sanatorium Sejmikowego. W nowej rzeczywistości dr Martyszewski podjął ryzykowny pomysł ochrony przed zagładą w pełni wyposażonych obiektów i godziwego wykorzystania ich dla miejscowej ludności na szpital. Wystąpił do niemieckich władz okupacyjnych – starosty powiatowego warszawskiego dr Rupprechta z wnioskiem o pilne powołanie Szpitala Powiatowego w Otwocku, niezbędnego dla uniknięcia wybuchu epidemii, występujących coraz częściej różnych chorób zakaźnych, przed którymi Niemcy wykazywali wręcz zabobonny strach. Wykorzystał tę sytuację i dzięki doskonałej znajomości języka niemieckiego zdołał osobiście przekonać starostę powiatowego o konieczności powołania takiego szpitala, choć było jasne, że szpital nie będzie służył Niemcom. Mając w kieszeni akt powołania przez władze niemieckie Szpitala Powiatowego w Otwocku, dyrektor szpitala dr Paweł Martyszewski przystąpił natychmiast do dzieła.

Uruchomiony prędko i sprawnie Szpital Powiatowy, co graniczyło wówczas z cudem, obejmował, oprócz istniejącego Sanatorium Sejmikowego – Oddz. Gruźliczy z ord. dr Wandą Stankiewicz Trybowską, obiekty: pensjonatu Wachmana przy ul. Samorządowej 21 – Oddz. Zakaźny z ord. dr Czesławem Wrzesińskim, drewniane pawilony sanatorium Haszachefes – Pomoc przy ul. E. Plater 5 oraz Sanatorium dr Krukowskiego przy ul. Słowackiego 11 – pozostałe Oddziały; Chirurgiczny z ord. dr Stanisławem Oraczem, Położniczy z ord. dr Aleksandrem Ostrowskim i inne. Obiekty przedzielała ulica Emilii Plater, która wówczas dochodziła do Samorządowej. Dla bezpieczeństwa i konieczności zapewnienia stałej i sprawnej komunikacji między oddziałami, mimo godziny policyjnej, odcinek ul. Emilii Plater od Goldflama do Samorządowej włączono w obszar szpitala. W okresie istnienia getta żydowskiego szpital graniczył z nim przez ogrodzenie od strony ulic Goldflama i Słowackiego do Samorządowej, gdzie była brama wjazdowa i wejściowa do getta

środkowego. Główne wejście do szpitala od ul. Słowackiego zostało zlikwidowane, a jedynym wejściem była brama od ul. Samorządowej.

Pod szyldem Szpitala Powiatowego w Otwocku powołanego przez okupacyjne władze niemieckie, od początku jego istnienia w największej konspiracji, toczyło się w nim tajne polskie życie Podziemnego Państwa Polskiego. Kierował nim dr Paweł Martyszewski – ppłk Wojska Polskiego w stanie spoczynku. W szpitalu znalazła miejsce Komenda Rejonowa Armii Krajowej z komórką nasłuchu radiowego, a sam dr Martyszewski pełnił funkcję szefa sanitarnego VII Obwodu AK. Wielu „dostarczanych” kanałami konspiracyjnymi ludzi, tropionych przez gestapo, ukrywających się przed okupantem, zaangażowanych czynnie w walkę o niepodległy byt Państwa Polskiego, wśród nich wielu prześladowanych Żydów znalazło azyl i zdołało przetrwać okupację i uratować się od zagłady dzięki istnieniu Szpitala i dr Martyszewskiego, który działał wraz z grupą ludzi dobrej woli. Tak uratowali się synowie Abrahama Górewicza, bracia Szymon i młodszy Roman. Korzystając z ogólnego zamieszania w dniu likwidacji getta 19 sierpnia 1942 roku, przeskoczyli ogrodzenie i znaleźli się na terenie Szpitala. W sytuacji szczególnego zagrożenia ze strony Niemców, przy wejściu do Szpitala i na ogrodzeniu pojawiały się tabliczki z napisem: Seuchengefahr! Fleckentyphus! – Niebezpieczeństwo zarazy! Tyfus plamisty! Tego Niemcy bali się panicznie i obchodzili z daleka! Po zajęciu Otwocka przez wojska sowieckie 30 lipca 1944 roku Szpital Powiatowy z dyrektorem dr Pawłem Martyszewskim nadal trwał. Mimo ciężkich warunków bytowych ratował życie poszkodowanym w wyniku ostrzału artyleryjskiego zza Wisły, był azylem dla rannych żołnierzy – powstańców przetrzucanych nocami z Warszawy oraz żołnierzy rozbrojonej 27 Dywizji Wołyńskiej AK-owców i innych. W tamtym okresie dr Martyszewski wykazywał się ogromną odwagą i determinacją, gdzie wraz z oddanym zespołem współpracowników, uchronił przed zagładą wielu ludzi. 31 grudnia 1944 roku dr Paweł Martyszewski zmarł w wieku zaledwie 58 lat. Szpital poprowadził dr Stanisław Oracz. Obiekt ten spełniał swe funkcje z pożytkiem dla Otwocka i okolic jeszcze przez ponad 20 lat, kiedy to przeprowadził się do nowego gmachu przy ulicy Batorego 44.

Patrząc na dzieje Otwocka z perspektywy czasu, zdaje się być paradoksem, że mimo niewoli pod zaborem Rosji carskiej w latach osiemdziesiątych XIX stulecia, polska elita intelektualna osiedlająca się wokół tylko co założonej stacji kolejowej OTWOCK, siłą woli, rozumu i serca doprowadziła powstający Otwock Stacyjny i Wille Otwockie do zorganizowanej i tętniącej całorocznym życiem miejscowości. Ta sama elita swoją determinacją doprowadziła pod okupacją wojskową niemiecką w czasie I wojny światowej, do nadania praw miejskich Otwockowi w dniu 9 listopada 1916 roku. 24 lata później w 1940 roku, znowu pod okupacją niemiecką, tym razem w czasie II wojny światowej, przedstawiciel elity intelektualnej Otwocka – dr Paweł Martyszewski swoim bezprecedensowym śmiałym działaniem i uporem doprowadził do powołania Szpitala Powiatowego dla Polaków w Otwocku przez niemieckiego starostę Kreishauptmanna dr Rupprechta.

Nadmienić, należy, iż organizacje z terenu Miasta Otwocka, wielokrotnie składały wnioski o nadanie nazwy miejscu w przestrzeni publicznej miasta dr Pawłowi Martyszewskiemu. Na stronie Towarzystwa Przyjaciół Otwocka, możemy przeczytać, że wnioski takie były składane bezskutecznie m. in. w latach 2013, 2014 i 2016.

źródła:

http://archiwum.otwock.pl/gazeta/01_02/01_02_35.htm

<http://tpo-otwock.pl/upamietnienia/>

<https://www.1944.pl/archiwum-historii-mowionej/witold-stefan-trybowski,2036.html>

**PRZEWODNICZĄCA
RADY MIASTA OTWOCKA**

Monika Joanna Kwiek